

**ШКОЛСКИ ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ШЕСТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА
И ВАСПИТАЊА**

Назив предмета: ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Разред: шести

Годишњи фонд: 36

Недељни фонд: 1

ЦИЉ наставе и учења грађанског васпитања је да ученик изучавањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе појединаца и заједнице и спреман да активно делује у заједници уважавајући демократске вредности.

р.бр.	НАСТАВНА ТЕМА/ОБЛАСТ	ФОНД ЧАСОВА	
		Радионичарски тип часа	свега
1.	ЉУДСКА ПРАВА	радионица	8
2.	ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО		8
3.	ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ		9
4.	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ		11
укупно			36

Кључне речи: права, сличности, разлике, одговорност, заједница, група, равноправност, солидарност, поштовање, толерантност, праведност, поштење, уважавање, комуникација, сарадња.

ИСХОДИ Ученик ће моћи да:	НАСТАВНА ТЕМА БРОЈ ЧАСОВА И САДРЖАЈИ	ОПШТЕИ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЧИН И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
1. својим речима и на примеру образложи везу права и одговорности; 2. наведе примере за групу права слобода; 3. аргументује значај инклузивног образовања, права и потребе за образовањем свих	ЉУДСКА ПРАВА – 8 часова Упознавање основних елемената програма Права и одговорности Моја и твоја права – наша су права Права и одговорности Посебна група права: слобода да и припадајуће Одговорности Посебна група права: заштита од и припадајуће одговорности Право на очување личног, породичног, националног, културног и верског идентитета и припадајуће одговорности	1. Компетенција за целовито учење 2. Комуникација 3. Рад са подацима и информацијама 4. Одговорно учешће у демократском друштву 5. Одговоран однос према здрављу	- примена различитих интерактивних облика рада - одабир и коришћење одговарајућих метода и техника: радионице, симулације, играње улога,

<p>ученика 4. штити своја права на начин који не угрожава друге и њихова права; 5. препозна ситуације кршења права детета у свакодневном животу, примерима из прошлости, литературе; 6. на правилан начин користи кључне појмове савременог демократског друштва: демократија, грађанин, власт, подела власти; 7. својим речима на примеру образложи улогу грађана у друштвеном систему и систему власти.</p>	<p>Право на квалитетно образовање и једнаке могућности за све и припадајуће одговорности Инклузивно образовање: - квалитетно образовање за све</p>	<p>6. Одговоран однос према средини 7. Естетичка компетенција 8. Решавање проблема 9. Сарадња 10. Дигитална компетенција</p>	<p>студије случаја, дискусије, мини истраживања, једноставне акције - примена искуственог учење, изношење доживљаја и ставова ученика кроз размену у групи - постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације</p>
---	--	--	---

МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОВЕЗИВАЊЕ

Српски језик (Језичка култура: Различите комуникативне ситуације (комуникација са одраслима и са вршњацима; у школи, у продавници, телефонски разговор, поздрављања, честитања и сл.)
Ликовна култура (Споразумевање, говор тела, поглед, израз лица, држање тела, гестикретање, однос вербалне и невербалне комуникације)
Историја
Географија
Музичка култура

АКТИВНОСТИ У НАСТАВНОМ ПРОЦЕСУ

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
<p>испитује предзнања ученика, упознаје се са интелектуалним могућностима ученика, развија и одржава комуникацију, подстиче интеракцију, пружа повратну информацију, уважава и реагује на потребе групе и појединаца, дели одговорност, одабира поступке за наставни рад, прилагођава методе и облике рада индивидуалним способностима деце, организује наставне активности</p>	<p>слободно изражавање мишљења и ставова, усваја-сазнаје, развијање вештина комуникација, повезивање сопственог искуства са тематиком, дискусија, слуша, посматра, црта, рецитије, упоређује, смишља, доцртава, слаже, разговара</p>

ИСХОДИ Ученик ће моћи да:	НАСТАВНА ТЕМА БРОЈ ЧАСОВА И САДРЖАЈИ	ОПШТЕИ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЧИН И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
<p>1. образложи улогу грађана у друштвеном систему и систему власти на примеру;</p> <p>2. разликује стварну партиципацију ученика у одељењу и школи од симболичке и декоративне;</p> <p>3. позитивно користи интернет и мобилни телефон за учење, информисање, дружење, покретање акција;</p> <p>4. образложи могући утицај друштвених мрежа на ставове и деловање појединца;</p> <p>5. примени 7 правила за сигурно четовање и коришћење СМС порука</p>	<p><u>ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО</u> <u>Демократско друштво и партиципација грађана – 8 часова</u></p> <p>Демократско друштво – појам, карактеристике</p> <p>Грађанин</p> <p>Дете као грађанин</p> <p>Процедуре којима се регулише живот у заједници: ко је овлашћен да доноси колективне одлуке и на основу којих процедура</p> <p>Власт</p> <p>Нивои и гране власти</p> <p>Лествица партиципације ученика у школи: - манипулација, декоративна употреба, симболичка употреба стварна партиципација</p> <p>Партиципација ученика на нивоу одељења и Школе</p>	<p>1. Компетенција за целовито учење</p> <p>2. Комуникација</p> <p>3. Рад са подацима и информацијама</p> <p>4. Одговорно учешће у демократском друштву</p> <p>5. Одговоран однос према здрављу</p> <p>6. Одговоран однос према средини</p> <p>7. Естетичка компетенција</p> <p>8. Решавање проблема</p> <p>9. Сарадња</p> <p>10. Дигитална компетенција</p>	<p>- примена различитих интерактивних облика рада</p> <p>- одабир и коришћење одговарајућих метода и техника: радионице, симулације, играње улога, студије случаја, дискусије, мини истраживања, једноставне акције</p> <p>- примена искуственог учење, изношење доживљаја и ставова ученика кроз размену у групи</p> <p>-постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације</p>

МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОВЕЗИВАЊЕ

Српски језик (Језичка култура: Различите комуникативне ситуације (комуникација са одраслима и са вршњацима; у школи, у продавници, телефонски разговор, поздрављања, честитања и сл.)

Ликовна култура (Споразумевање, говор тела, поглед, израз лица, држање тела, гестикретање, однос вербалне и невербалне комуникације)

Историја

Географија

АКТИВНОСТИ У НАСТАВНОМ ПРОЦЕСУ

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА

испитује предзнања ученика, упознаје се са интелектуалним могућностима ученика, развија и одржава комуникацију, подстиче интеракцију, пружа повратну информацију, уважава и реагује на потребе групе и појединца, дели одговорност, одабира поступке за наставни рад, прилагођава методе и облике рада индивидуалним способностима деце, организује наставне активности

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА

слободно изражавање мишљења и ставова, усваја-сазнаје, развијање вештина комуникација, повезивање сопственог искуства са тематиком, дискусија, слуша, посматра, црта, рецитије, упоређује, смишља, доцртава, слаже, разговара

ИСХОДИ Ученик ће моћи да:	НАСТАВНА ТЕМА БРОЈ ЧАСОВА И САДРЖАЈИ	ОПШТЕИ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЧИН И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
<ol style="list-style-type: none"> 1. позитивно користи интернет и мобилни телефон за учење, информисање, дружење, покретање акција 2. образложи могући утицај друштвених мрежа на ставове и деловање појединца 3. примени 7 правила за сигурно четовање и 4. коришћење СМС порука 5. препознаје ситуације 6. дигиталног насиља и зна 7. како да реагује и коме да се обрати за помоћ 	<p><u>ПРОЦЕСИ У СВРЕМЕНОМ СВЕТУ – 9 часова</u></p> <p>Употреба и злоупотреба интернета и мобилних телефона Позитивно коришћење интернета и мобилног телефона Шта је дозвољено, а шта није на интернету Утицаја друштвених мрежа на мишљење и деловање појединца Опасности у коришћењу интернета и мобилног телефона Дигитално насиље и веза са Конвенцијом о правима детета Карактеристике и последице дигиталног насиља Седам златних правила за сигурно четовање и коришћење СМС порука</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Компетенција за целовито учење 2. Комуникација 3. Рад са подацима и информацијама 4. Одговорно учешће у демократском друштву 5. Одговоран однос према здрављу 6. Одговоран однос према средини 7. Естетичка компетенција 8. Решавање проблема 9. Сарадња 10. Дигитална компетенција 	<p>- примена различитих интерактивних облика рада</p> <p>- одабир и коришћење одговарајућих метода и техника: радионице, симулације, играње улога, студије случаја, дискусије, мини истраживања, једноставне акције</p> <p>- примена искуственог учење, изношење доживљаја и ставова ученика кроз размену у групи</p> <p>- постављање ученика у</p>

		различите ситуације евалуације и самоевалуације
--	--	---

МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОВЕЗИВАЊЕ

Српски језик (Језичка култура: Различите комуникативне ситуације (комуникација са одраслима и са вршњацима; у школи, у продавници, телефонски разговор, поздрављања, честитања и сл.)
Ликовна култура (Споразумевање, говор тела, поглед, израз лица, држање тела, гестикретање, однос вербалне и невербалне комуникације)
Историја
Географија
Музичка култура

АКТИВНОСТИ У НАСТАВНОМ ПРОЦЕСУ

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
испитује предзнања ученика, упознаје се са интелектуалним могућностима ученика, развија и одржава комуникацију, подстиче интеракцију, пружа повратну информацију, уважава и реагује на потребе групе и појединаца, дели одговорност, одабира поступке за наставни рад, прилагођава методе и облике рада индивидуалним способностима деце, организује наставне активности	слободно изражавање мишљења и ставова, усваја-сазнаје, развијање вештина комуникација, повезивање сопственог искуства са тематиком, дискусија, слуша, посматра, црта, рецитије, упоређује, смишља, доцртава, слаже, разговара

ИСХОДИ Ученик ће моћи да:	НАСТАВНА ТЕМА БРОЈ ЧАСОВА И САДРЖАЈИ	ОПШТЕИ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЧИН И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
1. позитивно користи интернет учествује у избору теме, узорка и инструмента истраживања 2. учествује у спровођењу истраживања, прикупљању и обради добијених података и извођењу закључака 3. презентује спроведено истраживање и добијене резултате	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ – 11 часова Проблеми у заједници Избор проблема за грађанску акцију Прикупљање података Анализа проблема Предлагање решења Израда плана грађанске акције Сарадња са вршњацима, школом и локалном заједницом Представљање акције Вредновање резултатата	1. Компетенција за целовито учење 2. Комуникација 3. Рад са подацима и информацијама 4. Одговорно учешће у демократском друштву 5. Одговоран однос према здрављу 6. Одговоран однос према средини 7. Естетичка компетенција 8. Решавање	- примена различитих интерактивних облика рада - одабир и коришћење одговарајућих метода и техника: радионице, симулације, играње улога, студије случаја, дискусије, мини истраживања, једноставне

4. процењује ефекте спроведеног истраживања и идентификује пропусте и грешке		проблема 9. Сарадња 10. Дигитална компетенција	акције - примена искуственог учење, изношење доживљаја и ставова ученика кроз размену у групи -постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације
--	--	--	---

МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОВЕЗИВАЊЕ

Српски језик (Језичка култура: Различите комуникативне ситуације (комуникација са одраслима и са вршњацима; у школи, у продавници, телефонски разговор, поздрављања, честитања и сл.)

Ликовна култура (Споразумевање, говор тела, поглед, израз лица, држање тела, гестикретање, однос вербалне и невербалне комуникације)

Историја

Географија

Музичка култура

АКТИВНОСТИ У НАСТАВНОМ ПРОЦЕСУ

АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА

испитује предзнања ученика, упознаје се са интелектуалним могућностима ученика, развија и одржава комуникацију, подстиче интеракцију, пружа повратну информацију, уважава и реагује на потребе групе и појединаца, дели одговорност, одабира поступке за наставни рад, прилагођава методе и облике рада индивидуалним способностима деце, организује наставне активности

АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА

слободно изражавање мишљења и ставова, усваја-сазнаје, развијање вештина комуникација, повезивање сопственог искуства са тематиком, дискусија, слуша, посматра, црта, рецитије, упоређује, смишља, доцртава, слаже, разговара

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ

Начин провере остварености исхода – формативно и сумативно оцењивање; оцењује се описном оценом: истиче се, добар, задовољава

Поступак праћења и оцењивања	Инструменти за праћење напредовања	Време
- иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе - вођење прописане педагошке документације у којима су видне белешке о редовности у похађању наставе, заинтересованост и - активно укључивање у процес рада групе, напредовање и развој, као и самосталности у раду ученика - заједничко вредновање ученика и наставника - самопроцена оцене од стране ученика * Тимски рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) * Раду пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика) * вођење евиденције о учешћу ученика на такмичењима	Системтско посматрање Евиденција: белешке о елементима за процењивање и оцењивање Чек-листе са скалом процене Протоколи посматрања Упитници(за групни и раду пару) *Скала по нивоима(самосталност у извршавању задатака) *Листе: сарадња у групи (сви чланови су укључени, доприносе заједничком циљу...) -Квалитативно и квантитативно процењивање резултата (пано, табела...)	Белешке са часова током године Пресек стања након завршетка пројекта Пресек стања по тромесечјима Процена о раду и напретку на крају школске године

Пројектна настава

Пројектна настава ће бити реализована кроз све наставне теме. Она треба да помогне ученицима да правилно посматрају друштвене објекте, појаве и процесе чиме ће се подстаћи радозналост деце и самостално истраживање. Она ће помоћи ученицима да користе статистички материјал који је систематизован у табелама, карте, као и различите изворе знања. Пројектна настава је у циљу достизање исхода који се односе на функционално знање ученика.

НЕКИ ОД ПРЕПОРУЧЕНИХ НАЧИНА ПРИЛАГОЂАВАЊА ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА УЧЕНИЦИМА КОЈИМА ЈЕ ПОТРЕБНА ДОДАТНА ОБРАЗОВНА ПОДРШКА:

Уколико буде ученика за које је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитата, каснијег укључивања у школовање, недовољног познавања језика или других разлога, потребна додатна подршка, планирају се и спроводе мере за отклањање физичких, комуникацијских и социјалних препрека, урадиће се индивидуални образовни планови и као анекси прикључити Школском програму.

Неки од препоручених начина прилагођавања програма наставе и учења ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма(нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи.
- Коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем